

Activiteit 4. Genderstereotypen vinden

1. Leerdoelen:

- 1.1.1.** De leerlingen begrijpen wat sekse- en genderstereotypen zijn en kunnen deze herkennen. Het bewustzijn van stereotypen wordt vergroot.
- 1.1.2.** De leerlingen worden bewust gemaakt van de negatieve invloed die stereotypen kunnen hebben op hun beeld van de wetenschappen, de wereld van wetenschap en technologie en hun studie- en beroepskeuze.
- 1.1.3.** De leerlingen doen kennis op over Wetenschap en Techniek loopbanen en het ontwikkelen van belangstelling daarvoor, ongeacht hun geslacht.

2. Relatie van de activiteit met W&T, genderinclusiviteit en ondernemerschap:

Deze activiteit heeft betrekking op wetenschap en technologie in het algemeen, met een maatschappelijke benadering.

3. Belangrijkste aandachtsgebied(en):

- W&T
- Genderinclusiviteit
- Ondernemerschap

4. Materialen:

- Beamer
- Flip-over
- Afbeeldingen van internet en/of uit kranten en tijdschriften (probeer afbeeldingen te vinden die relevant zijn voor de klas of over een actueel onderwerp gaan)
- Pen of potlood
- Papier
- Post-its
- Analyseschema

5. Voorbereiding:

Ter voorbereiding op de activiteit moeten kies de reclames die gebuikt gaan worden. Bereidt de analyseschema's voor. Een uitgebreidere uitleg van de specifieke reclames is te vinden in de beschrijving van de activiteit.

6. Duur: 90 minuten

7. Doelgroep: 12-18

8. Beschrijving van de activiteit:

INLEIDING (5 minuten)

Korte inleiding waarin de leerlingen wordt uitgelegd dat zij commentaar gaan geven op reclames voor alledaagse technologische producten en op de visuele aspecten van wervingscampagnes, gevolgd door een analyse en bespreking. Als begeleider of leerkracht benadrukt u dat u echt geïnteresseerd bent in de mening van de leerlingen. Benadruk dat deze activiteit niet bedoeld is om elkaar te vertellen dat hun eigen ideeën verkeerd zijn, maar om hen te leren kritisch te kijken naar het onderwerp.

ONTWIKKELING VAN DE ACTIVITEIT

Stap 1 (10 minuten)

De activiteit begint met een vraag: Welke vaardigheden, ideeën, bijvoeglijke naamwoorden of eigenschappen associeer je spontaan met mannen, jongens, meisjes en vrouwen? Geef de leerlingen elk 2 post-its: op het ene schrijven ze wat ze associëren met vrouwen/meisjes en op het andere wat ze associëren met mannen/jongens. Let op: de post-its zijn anoniem en de leerlingen krijgen maar heel kort de tijd om hun associaties op te schrijven.

Vervolgens worden de post-its op de flip-over geplakt en gerangschikt in 2 kolommen: één voor woorden die worden geassocieerd met vrouwen/meisjes en één voor woorden die worden geassocieerd met mannen/jongens. Aan het eind van de workshop zal hier commentaar op worden gegeven. Degene die de workshop leidt (de begeleider) geeft dan een algemene uitleg over stereotypen, clichés en vooroordelen.

Opmerking: definitie van sekse- en genderstereotypen:

Sekse- en genderstereotypen zijn overdreven generalisaties van wat meisjes en jongens/mannen en vrouwen van nature wel en niet zijn: "vrouwen hebben geen richtinggevoel", "mannen hebben technisch inzicht", "vrouwen zijn intuïtief", "mannen zijn niet emotioneel", enzovoort. Hoe werken stereotypen? Sekse en genderstereotypen legitimeren de rollen van elke sekse door deze te 'naturaliseren': ze wekken de indruk dat de verschillende en hiërarchische rollen die aan mannen en vrouwen zijn toebedeeld biologisch en natuurlijk zijn.

Stap 2 (30 minuten)

De begeleider laat de eerste reclame zien en de groep bespreekt deze gezamenlijk om de leerlingen een idee te geven van de manier waarop ze een afbeelding kunnen analyseren. De leerlingen vormen drie groepen, bij voorkeur gemengde groepen met jongens en meisjes. De begeleider geeft elke groep een recente advertentie voor een technologisch product (afgedrukt op een gekleurd vel papier van A3-formaat). Elke groep krijgt een andere afbeelding. Bijvoorbeeld:

- een reclame voor een roze en een blauwe telefoon
- een computer die wordt aangeprezen aan meisjes en een andere die wordt aangeprezen aan jongens
- een reclame voor videogames waarin meisjes en jongens te zien zijn.

Elke groep krijgt een blanco analyseschema. De leerlingen bekijken en bespreken de advertentie en vullen het schema in.

Elke groep kiest iemand die gaat presenteren. Tijdens de plenaire sessie legt elke presentator de bevindingen van de groep uit aan de rest van de leerlingen. Er volgt een groepsdiscussie om iedereen de kans te geven zijn of haar mening te delen. De begeleider kan zo nodig meer commentaar geven en kort uitleggen wat er wordt bedoeld met 'gender' en sekse- en genderstereotypen.

Het doel van deze stap is het belichten van verbanden die reclamemakers leggen tussen technische vaardigheden en, in de meeste gevallen, mannen; dit stereotype beeldt vrouwen vaak af als onwetend of verleidelijk en geeft ook een zeer beperkt en vertekend beeld van mannelijkheid.

Stap 3 (30 minuten)

Hetzelfde wordt gedaan met de wervingscampagne. De leerlingen krijgen de volgende beelden te zien:

- een zeer stereotypisch beeld
- een minder stereotypisch beeld om het debat te stimuleren
- een neutraler beeld als het gaat om sekse- en genderweergave en, zo mogelijk, diversiteit, dat als voorbeeld kan worden gebruikt voor het respecteren van gendergelijkheid en diversiteit.

Er wordt aandacht besteed aan de mensen die zijn weergegeven en het terrein of de plaats waar ze zijn weergegeven. In een wervingscampagne voor onderzoekers in alle disciplines is bijvoorbeeld een vrouw op de voorgrond te zien in een laboratorium, terwijl op een andere foto een man op wat grotere afstand van de camera de sterren bestudeert. Dit onderscheid tussen binnen/buiten en oneindig klein/oneindig groot komt steeds terug in stereotypen. De leerlingen krijgen de opdracht de sekse- en genderstereotypen in de afbeeldingen aan te wijzen en te bespreken, het analyseschema in te vullen en hun bevindingen te bespreken. De tieners zullen een kritischer blik hebben na de eerste stap van de activiteit, maar ze moeten nog steeds zelf nadenken over de aanwezigheid van stereotypen in deze afbeeldingen en de invloed die deze kunnen hebben als ze nadenken over een loopbaan op het gebied van STEM. Het vorige schema zal weer helpen de bewustwording te versterken.

Aan het einde van deze stap wordt teruggekeken naar de post-its. De leerlingen vergelijken wat er op de post-its is geschreven, d.w.z. woorden die geassocieerd worden met vrouwen/meisjes en mannen/jongens:

- met de stereotypen die zijn aangewezen in de reclames voor technologische producten
- met de stereotypen die verband houden met loopbanen in de wetenschap en techniek

In de meeste gevallen zullen er veel overeenkomsten zijn.

De begeleider vraagt de leerlingen naar hun mening en leidt een discussie over het effect van stereotypen op studie- en loopbaankeuzen en op het beeld van loopbanen op het gebied van W&T (wetenschap en technologie). De begeleider benadrukt de nadelen van stereotypering in de manier waarop W&T wordt weergegeven. Ze beïnvloeden de studie- en beroepskeuze op basis van vaardigheden en positieve/negatieve gevoelens over vooroordelen.

Stap 4

CONCLUSIE

De activiteit wordt besloten met algemene feedback van de leerlingen op de workshop, een korte presentatie van beelden van vrouwelijke rolmodellen die te zien zijn in deze reclames en tijdschriften op verschillende gebieden, zoals techniek, astronomie, videogames, enz. Dit is bedoeld om de leerlingen te laten zien dat vaardigheden en succes niets te maken hebben met iemands geslacht.

Extra: In de klas kan de leerkracht deze activiteit eenvoudig aanpassen voor een jongere doelgroep:

Optie 1

Gebruik kindertijdschriften en vraag de kinderen van elk tijdschrift een poster te maken. Ze mogen maar één tijdschrift per poster gebruiken. Hang alle posters aan de muur en praat met de leerlingen over wat volgens hen de doelgroep van elk tijdschrift is en waarom. Vinden zij dit de beste manier om deze doelgroep te bereiken? Voelen ze zich aangetrokken?

Optie 2

Gebruik kindertijdschriften en vraag de kinderen een poster te maken van iets wat ze leuk vinden. Ze mogen elk tijdschrift gebruiken dat ze willen. Hang alle posters aan de muur en praat met de leerlingen over wat ze zien. Kunnen ze zien welke posters door meisjes en welke door jongens gemaakt zijn, of lijken ze erg op elkaar? Zijn ze verbaasd over het resultaat?

Optie 3

Gebruik tijdschriften voor volwassenen en vraag de kinderen een poster te maken van hoe zij denken dat een ondernemer op het gebied van STEM eruitziet. Hang alle posters aan de muur en bespreek ze met de leerlingen: Wat zien ze? Kunnen ze zien welke posters door jongens en welke door meisjes zijn gemaakt? Zijn ze verbaasd over het resultaat?

Fotografie: DigiDaan

9. Link met curriculum: beroepsoriëntatie